

БЕКІТІЛДІ
Бас директордың бұйрығымен
№ 49/2 2025 ж. 30 мамыр

АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ
TENGRI TYRES

Саран
2025 жыл

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 2беті 32

Мазмұны

1 Мақсаты, қызмет саласы, жалпы ережелер	3
2. Анықтамалар	3
3 Шиналарды таңбалау	4
4 Шиналарды қабылдау	6
5 Шиналарды тасымалдау және сақтау	6
6 Шиналарды қоймада тиеу және түсіру	6
7 Шиналарды сақтау	7
8 Автокөліктерді шиналармен жинақтау	8
9 Шиналарды монтаждау және бөлшектеу ережелері	10
10 Автокөлік құралдары иелерінің шиналарына күтім жасау	12
11 Шиналарды пайдалануға тыйым салынған кемшіліктер тізбесі	17
12 Жарнамалар (шағымдар)	18
13 Шиналардың физикалық тозуын бағалау әдістемесі.	19
14 Дайындаушының жауапкершілігі	19
15 Шиналарды кәдеге жарату	20
№1 қосымша	21
Автокөліктердегі шиналарды ауыстырудың мүмкін схемалары	21
№2 қосымша	22
Протектор үлгісінің шекті тозу ауданын және оны өлшеу орнын анықтау	22
№3 қосымша	24
Жүктерді автомобильдерге орналастыру және шамадан тыс жүктеменің шиналардың жүру ресурсын пайдалануға әсері	24
№4 қосымша	25
Қысым нормаларының бұзылуының шина ресурсын пайдалануға әсері	25
№5 қосымша	26
Есепке алу карточкасы	26
№6 қосымша	27
Шағым-талапқа арналған мәліметтер	27
№7 қосымша	28
Шиналарды монтаждау жұмыстарын жүргізу жөніндегі нұсқаулық	28
Келісу парағы	31

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 3беті 32

1 Мақсаты, қызмет саласы, жалпы ережелер

1.1 «Tengri Tyres шиналарын пайдалану қағидалары» (бұдан әрі «Қағидалар») - «Tengri Tyres» ЖШС өндірген автомобиль шиналарына қызмет көрсету және пайдалану тәртібін айқындайтын негізгі құжат болып табылады (бұдан әрі құжатта «шиналар» деп тек «Tengri Tyres» ЖШС өндірген шиналар ғана түсініледі)

1.2 Ережелер жеке және заңды тұлғалардың кең ауқымына арналған.

1.3 Шиналарды пайдалану ережелерін орындау барлық шина иелері үшін міндетті болып табылады.

1.4 Осы құжаттағы «Жүргізуші», «Шиналардың иесі», «Көлік құралының иесі», «Тұтынушы», «Өтініш беруші», «Шиномонтажшы» деген сөздер осы нұсқаулықтың талаптарын орындау жөніндегі міндеттер тұрғысынан бірдей субъектілер болып табылады, бірақ іс жүзінде олар өзара қарым-қатынас формалары немесе тікелей байланысты емес әртүрлі адамдар болуы мүмкін. Шиналардың иесі өз шиналарын немесе оларға құқықтарын басқа біреуге (көлік құралының иесіне, жүргізушіге, өкілге, шиномонтаждаушыға немесе өзге де адамдарға) берген сәтте сонымен бірге, ол (шиналардың иесі) осы ережелерді сақтау бойынша барлық міндеттерді береді және осы адамдарды тиісті түрде хабардар етуге және осы Ережелерді жеткізуге жауапты болады.

1.5 Осы құжаттағы «Автомобиль» деген сөздер және онымен байланысты барлық тұжырымдар тіркемелерді немесе пайдалану үшін шиналар қолданылған, қолданылып жатқан немесе қолданылатын шассидің немесе құрылғылар мен құрылдардың өзге де түрлерін қоса алғанда, көлік құралдарының кез келген түріне қолданылады.

1.6 «Tengri Tyres» ЖШС осы құжатқа үшінші тұлғалардың келісімінсіз өзгерістер енгізу құқығын өзіне қалдырады. Осы құжаттың өзекті нұсқасы www.attartyres.kz сайтында орналасқан

2. Анықтамалар

Бұл құжатта келесі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

Шина- доңғалақтың жиегіндегі серпімді қабық, ол автомобильдің массасын сақтап тұруға және жүктемені ауыстыруға арналған, өзгерулермен бірге жүреді; жайлылықты қамтамасыз етеді (жолдың соққыларынан амортизация); автомобильдің немесе басқа көлік құралының ілінуіне және қозғалыс бағытын анықтауға ықпал етеді.

Шина әдетте келесі компоненттерден тұрады (құрамдас бөліктер мен элементтер):

Қаңқа- шинаның негізгі қуат элементі, ол әдетте борттық сақиналарға бекітілген резеңкеленген сымның бір немесе бірнеше қабаттарынан тұрады. Корд - бұл табиғи немесе синтетикалық талшықтар немесе жұқа болат жіптер (металлокорд) негізінде жасалған тоқыма бойымен қалың жіптерден және жұқа сирек жіптерден тұратын мата;

Брекер- каркас пен протектордың арасында орналасқан және бірнеше қабаттан тұратын резеңкеленген металл немесе басқа сымнан тұратын шинаның ішкі бөлігі (компоненті). Брекер автомобиль жолда келе жатқанда пайда болатын шинаның соққысын азайтуға арналған;

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 4беті 32

Нейлон бандажы – құрылымды қатайту үшін шинаның брекеріне оралған резеңкеленген тоқыма сымының таспасы;

Протектор- шинаның сыртқы резеңке бөлігі, әдетте бедерлі өрнегі бар, ілінісуді қамтамасыз етеді және жақтауды зақымданудан сақтайды;

Бүйір қабырғасы - шинаның бүйір қабырғасында орналасқан, жақтауды сыртқы зақымданудан қорғайтын жабын резеңке қабаты;

Шинаның бүйірі- пневматикалық шинаның доңғалақ жиегіне бекітілуін қамтамасыз ететін қатты бөлігі. Бүйірі қанаттан тұрады, өз кезегінде жақтаумен оралған және бүйір қабырғасымен жабылған.

Доңғалақ-бұл автомобильдің массасынан жүктемені қабылдайтын және айналу моментін беретін автомобильдің айналмалы элементі. Шина мен күпшектің арасында орналасқан доңғалақ. Әдетте доңғалақ екі негізгі бөліктен тұрады-жиек пен диск.

Жиек- доңғалақтың шина орнатылатын және тірелетін бөлігі.

Диск- дөңгелектің автомобиль күпшегі мен жиек арасындағы байланыстырушы элемент болып табылатын бөлігі. Жиек пен дискінің бір-бірінен бөлінетін құрылымы да, монолит немесе дәнекерлеу түріндегі біртұтас бөлінбейтін дизайны да болуы мүмкін.

Бір доңғалақ - күпшекке орнатылған және бір шинаны алып жүретін доңғалақ.

Қос доңғалақ- бұл автомобильдің бір хакүпшегіне орнатылған екі жалғыз доңғалақтан тұратын доңғалақ.

3 Шиналарды таңбалау

3.1 Шинаның таңбалануы шина жасалатын нормативтік құжаттың талаптарына немесе жеткізу шартының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

Әр шинада, әдеттегідей, келесі таңбалаулар қолданылады:

3.1.1 шинаны белгілеу - оның негізгі өлшемдері мен жақтау дизайнының шартты белгісі. Шиналар миллиметрмен, дюйммен немесе аралас, миллиметрмен және дюйммен белгіленуі мүмкін, ал радиалды конструкциялы шиналар үшін - R әріптік индексі қойылады. Диагональды құрылымдағы шиналар үшін әріптік индекс қойылмайды. Төмен профильді және өте төмен профильді шиналар үшін белгілеуде серия (шина профилінің биіктігінің оның енін номиналды қатынасы) пайызбен қойылады;

3.1.2 жалғыз және қосарланған дөңгелектерге арналған жүктемелердің жүк көтергіштігінің индекстері (LI – Load Index) – шинаға ең жоғары рұқсат етілген жүктемені анықтайтын қаңқасының беріктігінің шартты белгісі. Сондай-ақ, жүк көліктерінің шиналары үшін «PR» немесе «Ply ratio» (қаңқаның беріктігінің шартты белгісі), ал жеңіл автомобильдер үшін жүк көтергіштігінің индексі болуы мүмкін. Көтергіштік индекстері ETRTO/ISO стандарттарына сәйкес келеді;

3.1.3 жылдамдық санатының индексі (SI — Speed Index) - шина номиналды жүктемеге төтеп бере алатын ең жоғары рұқсат етілген тұрақты жылдамдықты білдіретін алфавиттік таңба. Жылдамдық индексінің мәндері ETRTO/ISO стандарттарына сәйкес келеді.

Мысал: «T» = 190 км/сағ; «Y» = 300 км/сағ.;

3.1.4 «psi» немесе «kPa» айдау қысымы - белгілеуінде «C» индексі бар жеңіл жүк автомобильдері мен аса аз сыйымдылығы бар автобустарға арналған шиналар үшін, сондай-ақ жүк автомобильдерінің шиналары үшін ғана сынақ қысымын көрсету;

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 5беті 32

3.1.5 № 30, 54, 117, 164 шина түрін немесе БҰҰ ЕЭК өзге де ережелерін мақұлдау туралы хабарлама берген елдің нөмірі бар «Е» ресми бекіту белгісі;

3.2 өндіруші ел;

3.2.1 тауар белгісі және (немесе) шинаны дайындаушы фирманың атауы;

3.2.2 сауда маркасы (шина моделі);

3.2.3 стандарттың белгіленуі (бекітілген жылы жоқ), болған жағдайда;

3.2.4 шинаның реттік нөмірі, бар болса;

3.2.5 төрт саннан тұратын өндіріс күні, оның алғашқы екеуі аптаның реттік нөмірін, соңғы екі сан - шинаның жасалған жылы;

3.2.6 техникалық бақылау мөртабаны;

3.2.7 «Radial» жазуы - радиалды шиналар үшін;

3.2.8 протектордың бағытталған үлгісі бар шиналардағы айналу бағытының белгісі (көрсеткі немесе «ROTATION» деген жазу);

3.2.9 «Tubeless» жазуы - камерасыз шиналар үшін;

3.2.10 «Steel» деген жазу - брекерде металдық корд бар шиналар үшін;

3.2.11 күшейтілген шиналар үшін «Reinforced» немесе «Extra Load» немесе «XL» жазбасы;

3.2.12 «Run Flat» жазбасы немесе баламалы белгілер («RFT», «ZP», «Flat Run» және т. б.) – төмендетілген күйде пайдалану мүмкіндігі бар шиналар үшін;

3.2.13 «M+S» немесе «M(.) S» белгісі - қысқы үлгідегі шиналар үшін;

3.2.14 «TWI» әріптері немесе протектордың иық аймағында тозу индикаторларының орналасуын көрсететін басқа таңба;

3.2.15 ұлттық сәйкестік белгісі, бар болса;

3.2.16 «C» әрпі - тек жеңіл жүк автомобильдері мен аса аз сыйымдылығы бар автобустардың шиналары үшін қаңқаның негізгі өлшемдері мен конструкциясын белгілегеннен кейін.

3.3 Жеңіл автомобильдерге арналған шинаның бүйір қабырғасындағы белгіні ашу: 215/65 R16 Attar S02 Steel Radial 94T Tubeless 0225 Made in Kazakhstan, мұнда:

3.3.1 215 - шина профилінің номиналды ені миллиметрмен белгілеу;

3.3.2 65-серия (профиль биіктігінің оның еніне номиналды қатынасы пайызбен);

3.3.3 R-радиалды шинаның әріптік индексі;

3.3.4 16-жиектің номиналды диаметріне дюйммен сәйкес келетін шинаның қону диаметрін белгілеу;

3.3.5 Attar - бренд, тауар белгісі;

3.3.6 S02 - шина моделі, сауда маркасы, коммерциялық атауы;

3.3.7 Steel - брекердегі металл корды;

3.3.8 Radial - радиалды шина;

3.3.9 94 - жүктеменің көтергіш қабілетінің индексі;

3.3.10 T - жылдамдық санатының индексі;

3.3.11 Tubeless - камерасыз шина;

3.3.12 0225 - шығарылған күні, мұнда: 02- шина жасалған жылдың басынан бастап аптаның реттік нөмірі; 25-шығарылған жылдың соңғы екі саны - 2025;

3.3.13 Made in Kazakhstan - шина жасалған ел (Қазақстан).

3.4 Сондай-ақ, шинаға резеңке қоспаға бедерлеу түрінде де, жапсырмалар (затбелгілер)және сатудың өзге де нысандары түрінде де қосымша таңбалар мен белгілер енгізілуі мүмкін.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 6беті 32

4 Шиналарды қабылдау

4.1 Шиналарды қабылдау өндірістік-техникалық мақсаттағы өнімді жеткізу туралы қолданыстағы ережелер мен нұсқаулықтарға, ұлттық стандарттар мен техникалық талаптардың талаптарына, сондай-ақ шиналарды жеткізу шартының талаптарына сәйкес жүргізіледі.

4.2 Қабылдаушы тарап шиналарды қабылдау үшін қажетті жағдайларды және қабылданатын шиналардың жай-күйін сапасы мен саны бойынша кемшіліктер тұрғысынан тиісті тексеруді қамтамасыз етуге міндетті.

5 Шиналарды тасымалдау және сақтау

5.1 Шиналарды сақтау және тасымалдау кезінде мынадай факторлар шектеусіз әсер етпеуі тиіс: оттегі, озон, жарық, жылу, мұнай өнімдері, органикалық еріткіштер, минералды майлар, майлау материалдары, отын, қышқылдар, сілтілер; мыс немесе коррозиялық заттармен ұзақ жанасу; біржақты ұзақ жүктеме, иілу, қысу, бұйымдарды бір-біріне үйіп тастау, өнімдердің бетінің күрт шығыңқы кедір-бұдырларына сүйенуі.

5.2 Ашық машиналармен және ашық жылжымалы құраммен тасымалдау кезінде шиналар күн мен ылғалдың әсерінен қорғалуы керек (брезентпен, полиэтилен пленкамен немесе осы әсерден қорғауды қамтамасыз ететін басқа жабынды материалмен). Қолданылатын орау әдісі (қолданған кезде) конденсат түзілуін тудырмауы тиіс.

5.3 Шиналардың қозғалысын шиналардың бүйірлері мен бүйір қабырғаларының деформациясын болдырмайтындай етіп қамтамасыз ету қажет. Шиналар пакеттерін тасымалдау кезінде, яғни үйінділерге жиналған шиналар, шиналар тік күйде болуы керек.

5.4 -30 °C-тан төмен температурада тасымалданатын шиналар әсіресе соққылар мен деформациялардан қорғалуы керек.

6 Шиналарды қоймада тиеу және түсіру

6.1 Тиеу және түсіру кезінде шиналарды 1,5 метр биіктіктен лақтыруға рұқсат етілмейді. Шиналардың осы биіктіктен құлауы борттық сақиналардың зақымдалуына және қисаюына әкелуі мүмкін. Осындай зақымдануы бар шиналарды мақсатына сай орнатуға және пайдалануға тыйым салынады.

6.2 Тиеу-түсіру процестері шиналардың лас, өрескел беттермен және шиналарда із қалдыруға қабілетті құрылғылармен жанасуын болдырмайтындай етіп ұйымдастырылуы тиіс.

6.3 Шинаның бортынан ілмек/сымарқан/шынжыр ұстағышпен шиналарды көтеруге, жиектеуге және жылжытуға тыйым салынады.

6.4 Қоршаған ортаның өте төмен температурасында (-30 °C-тан төмен) тасымалдау және тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу кезінде аса сақ болу керек және шинаның қатты деформациясын (лақтыру, сығымдау, жоғары үйінділерге жинау, өткір заттарға соғу және т.б.) тудыратын операциялардан аулақ болу керек, өйткені бұл шиналардың зақымдалуына себеп болуы мүмкін.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 7беті 32

7 Шиналарды сақтау

7.1 Шиналарды жабық, құрғақ, салқын және жақсы желдетілетін жерде сақтау керек. Қойма үй-жайлары бөгде заттардан бос, қараңғыланған болуы, өрт қауіпсіздігі талаптарына сай болуы және жүк көтергіш механизмдерді қолдану мүмкіндігін қамтамасыз етуі тиіс.

7.2 Жиектерге орнатылмаған шиналар оңтайлы түрде сөрелерде, түпқоймаларданемесе тегіс еденде тік күйде сақталуы керек. Металл торларға тігінен немесе «шырша» етіп төсеуге рұқсат етіледі. Торға төсеудің кез келген түрі кезінде шиналарды жинау биіктігі торға торды орнату кезінде деформацияларды болдырмау үшін тордың жоғарғы өлшемінен аспауы тиіс.

7.3 Жиектерге орнатылған шиналарды максималды қалау биіктігі 1,6 метр болатын паллеттерде көлденеңінен сақтауға болады.

7.4 Орнатылмаған шиналарды биіктігі тігінен 1,6 м аспайтын қатарларда сақтауға рұқсат етіледі. Бұл жағдайда 10 см-ден асатын паллет өлшемдері үшін шиналардың ілінуін болдырмау керек. Шиналарды үйінділерде сақтаған кезде биіктігі 4 және одан да көп шиналардың үйінділері полиэтилен пленкамен бекітілуі тиіс.

7.5 Шиналарды сақтауға арналған жүк көтергіш беті (тордың, түпқойманың, сөренің түбі сақтау түріне байланысты) таза, тегіс, өткір қабырғалары, сынған элементтері, шығыңқы шегелері, бос элементтері, өткір жиектері және сақтау кезінде шиналарға механикалық зақым келтіруі мүмкін басқа да ақаулары жоқ, кір, тот және т. б. болмауы тиіс басқа бөгде заттар. Шинаның бетімен жанасқаннан кейін шинада іздер мен бөгде заттар қалмауы керек.

7.6 Шиналарды сақтау және тасымалдау үшін қолданылатын сөре жүйелері, торлар, түпқоймалар және өзге де конструкциялар тұрақты, сенімді бекітілген және жарамды болуы тиіс. Төсеу шиналарды сақтау кезінде олардың орнықтылығын қамтамасыз етуі және олардың кездейсоқ түсіп кетуіне немесе сырғып кетуіне жол бермеуі керек.

7.7 Жүк көтергіштерді пайдалану осы қызмет саласындағы қолданыстағы ұлттық заңнамаға сәйкес орындалуы керек.

7.8 Пайдалануда болған және одан әрі пайдалануға жарамды шиналар сақтау алдында ластанудан мұқият тазалануы, сондай-ақ жақтауды немесе протекторды зақымдауы мүмкін бөгде заттардың (тастар, шегелер және басқа элементтер) бар-жоғына тексерілуі тиіс. Шиналарды сақтауға қоймас бұрын барлық табылған заттарды алып тастау керек.

7.9 Шиналарды сыртта сақтауға тыйым салынады. Шиналарға жауын-шашынның, күн сәулесінің, шаңның, ылғалдың және ластанудың тікелей әсерін болдырмау керек. Қолданылатын орау әдісі (қолданған кезде) конденсат түзілуін тудырмауы тиіс.

7.10 Шиналарды сақтау аймағындағы температура + 35°C-тан жоғары болмауы керек, 5-тен 25°C-қа дейін жақсырақ болады. Шиналарды қараңғы жерде +15°C температурада сақтау оңтайлы болып табылады. Резеңкенің қасиеттері өзгеруі мүмкін және орнатылған жақтаулардан тыс температурада ұзақ сақтау процесінде шиналардың функционалдық сипаттамаларына әсер етуі мүмкін

7.11 Ылғалдылық. Шиналарды сақтау кезінде жоғары ылғалдылық пен конденсаттан аулақ болу керек. Ылғалдылық 80% - дан аспауы керек.

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 8беті 32

7.12 Шиналарды сақтауға арналған үй-жайлар температура мен ылғалдылықты тіркеуге арналған аспаптармен жабдықталуы тиіс. Климаттық параметрлердің тұрақты мониторингі мен тіркелуін қамтамасыз ету қажет. Температура мен ылғалдылықты бақылау аптасына кемінде бір рет деректерді автоматты түрде жинай отырып, қойманың бүкіл аумағын қамтуға қабілетті калибрленген тіркеу жүйесімен жүзеге асырылады. Автоматты тіркеу болмаған жағдайда температураны әр қойма бөлмесі үшін аптасына бір рет тексеру парағына жазып алыңыз. Температура белгіленген нормалардан ауытқыған жағдайда, оны жылыту, желдету немесе кондиционерлеу жүйелерін реттеуді, сондай-ақ үй-жайдың герметикалығын бақылауды қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, оны қалыпқа келтіру үшін дереу шаралар қабылдау қажет. Шиналарды сақтау сапасына теріс әсер етпеу үшін температураның рұқсат етілген диапазоннан асып кетпеуін қамтамасыз ету маңызды.

7.13 Сақтау кезінде шиналар жылыту құрылғыларынан 1 м жақын орналаспауы тиіс. Қойма үй-жайларындағы жылыту құрылғылары экрандалуы тиіс. Бөлмені жылу пушкаларымен жылыту кезінде ыстық ауа ағынын шиналарға бағыттауға тыйым салынады.

7.14 Жарықтандыру. Шиналар тікелей күн сәулесінен, сондай-ақ қарқынды жасанды жарықтандырудан, әсіресе жоғары ультракүлгін құрауыш бөлігінен қорғалуы керек.

7.15 Оттегі және озон. Озон шиналарға қатты деструктивті әсер етеді. Қоймада флуоресцентті немесе сынап шамдары, жоғары вольтты электр жабдықтары, электр қозғалтқыштары немесе ұшқын немесе электр разрядтарын тудыруы мүмкін кез келген басқа электр жабдықтары сияқты озон шығаратын жабдық болмауы керек. Шиналарды сақтау орындарында дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу қатаң шектелуі және ерекше жағдайларда ғана қолданылуы тиіс. Шиналар дәнекерлеу шашырандыларынан қорғалуы керек. Ауадағы озонның күрт өсуіне байланысты найзағай кезінде және одан кейін 2-3 сағат ішінде қоймаларды желдетуге тыйым салынады.

7.16 Деформация. Мүмкіндік болған жағдайда шиналар еркін сақталуы керек, яғни оларға басқа объектілердің сыртқы әсерінсіз. Ұзақ уақыт сақтаудан туындаған сыртқы деформация шиналарды ауамен үрлегеннен кейін жойылуы мүмкін.

7.17 Еріткіштер, отын, жанар-жағармай материалдары, құрамында қышқыл бар химиялық заттар, дезинфекциялау құралдары және басқа да агрессивті заттар шиналармен бірге қойма үй-жайында сақталмауы тиіс. Шиналар кез келген еріткіштердің, майлардың және майлардың кез келген, тіпті қысқа мерзімді әсерінен қорғалуы керек.

7.18 Жеңіл немесе жеңіл жүк шиналарын «шырша» торларында не үйінділерде – торларда немесе паллеттерде ұзақ сақтаған кезде шиналардың жай-күйін бағалау үшін қажетті құзыреті бар мамандарды тарта отырып, 6 айда кемінде бір рет 12 айдан астам сақтаудағы шиналарды іріктеп көзбен шолып тексеруді ұйымдастыру қажет. Осы мамандардың қорытындысы негізінде қажет болған жағдайда шиналарды ауыстыру туралы шешім қабылдау қажет.

7.19 Барлық қойма операциялары кезінде шиналар таза, жапсырмалары бүтін болуы керек.

8 Автокөліктерді шиналармен жинақтау

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 9беті 32

8.1 Автокөлікті пневматикалық шиналармен өлшемдері, модельдері, жүктеме сыйымдылығы (жүк көтергіштігінің индексі, қабаттылық нормасы), жылдамдығы, автомобильдің әрбір нақты маркасы мен моделі үшін протектор үлгісінің түрі, сериялық автомобильдерге арналған тіркеме бойынша таңдау және жинақтау автокөліктің пайдалану жөніндегі нұсқаулығына (басшылығына) сәйкес жүргізілуі тиіс.

8.2 Көлік құралына орнатылған шиналар шина жасаушы ұсынған жиектің еніне сәйкес келуі керек.

Жиектің ені сәйкес келмейтін шиналарды пайдалану автомобильдің жұмыс сипаттамаларының өзгеруіне, протектордың біркелкі емес тозуына, аспа элементтеріне жүктеменің жоғарылауына және шинаның мерзімінен бұрын істен шығуына әкелуі мүмкін.

Шиналарды өндірушілер мен жеткізушілер пайдалану осы Қағидаларды бұза отырып жүргізілген шиналар бойынша шағымдарды қабылдамайды.

8.2.1 Жиек және қосарланған орнату кезіндегі минималды қашықтық (D_{min}) :

Жиектің қону ені шина жасаушы ұсынған немесе ETRTO стандарты көрсеткен диапазонда болуы керек (әдетте ұсынылғаннан $\pm 1/2$ дюйм). Бір күпшектегі шиналар жұбы үшін ішкі бүйір қабырғалар арасындағы ең аз D қашықтық келесі формуламен анықталады

$D \geq S + 2 \times T + 10$ мм, мұнда:

S - ұсынылған жиектегі шинаның нақты ені, мм;

T - нормативтік «бүйір қабырғасының жұмысындағы саңылау» (жеңіл көліктер үшін 6-8 мм, жүк көліктері үшін 10-13 мм);

10 мм — динамикалық соққыға арналған қор.

Мысал: 295/80 R22.5 шинасы үшін: $S \approx 298$ мм, $T = 13$ мм $\rightarrow D_{min} \approx 298 + 2 \cdot 13 + 10 \approx 334$ мм.

Сырғанауға қарсы тізбектерді қолданған кезде ≥ 25 мм d мәніне қосылады.

8.3 Көлік құралының бір осіне өлшемділігін, конструкциясын (радиалды, диагональды, камералық, камерасыз), жылдамдық санатын, көтергіштік қабілетінің индексі, протектор үлгісінің түрін, маусымдылығын (қысқы және қысқы емес), сондай-ақ шығу тегін (жаңа, қалпына келтірілген, тереңдетілген протектор үлгісімен) қоса алғанда, әртүрлі сипаттамалары бар шиналарды орнатуға жол берілмейді.

8.4 Автокөліктің қос дөңгелектеріндегі шиналардың қалыпты жұмысын қамтамасыз ету үшін шиналарды протектордың тозу дәрежесі мен сыртқы диаметрінің айырмашылығы жүктеменің біркелкі бөлінбеуі мен тез тозуын болдырмау үшін минималды болатындай етіп таңдау ұсынылады.

8.5 Автокөліктерді өткізгіштігі жоғары протектор үлгісі және бағыттаушы протектор үлгісі бар шиналармен жинақтау кезінде шинаның бүйір қабырғасындағы көрсеткі көрсетілуіне сәйкес дөңгелектің айналуын қамтамасыз ету қажет. Автокөлікті асимметриялық бағытталмаған протектор үлгісі бар шиналармен жабдықтаған кезде, айналу бағыты маңызды емес, сыртқы жағынан автомобильдің сыртына орнатуды қамтамасыз ету қажет.

8.6 Қарлы және мұзды жолдарда жақсы ұстау үшін сырғанауға қарсы шыбықтармен жабдыкталған қысқы шиналарды қолдану ұсынылады.

8.7 Сырғанауға қарсы шыбықтары бар шиналар пайдалану кезінде автомобильдің барлық дөңгелектеріне (оның ішінде қосалқы) орнатылады.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 10беті 32

Шиналарды ауыстыру техникалық қажет болған жағдайда дөңгелектің айналу бағытын өзгертпей орындалады.

8.8 Жұмсақ топырақта және жолдан тыс жерде пайдаланылатын автомобильдер жоғары өтімді протектор суреті бар шиналармен жинақталуы тиіс. Бұл шиналарды қатты жолдарда ұзақ уақыт қолдану ұсынылмайды.

8.9 Заңды тұлғалардың автомобильдеріне орнатылған шиналарды осы автомобильдерге бекітіп, бұл фактіні **№5 қосымшаға** сәйкес шиналардың жұмысын есепке алу карточкаларында немесе осы кәсіпорындардың ішкі талаптары бойынша өзге де түрдегі карточкаларда белгілеу керек. Бұл ретте шиналардың пайдалану жүрісінің нормаларын шиналардың меншік иесі пайдаланудан алынған шиналардың орташа статистикалық жүрісі негізінде дербес белгілейді.

8.10 Шиналарды пайдалану кезінде өндіруші белгілеген максималды жүктеме, жылдамдық немесе кері шегіну иіні бойынша шектеулерді сақтау қажет. Белгіленген параметрлерден асып кету шинаның қызып кетуіне, жақтаудың беріктігінің төмендеуіне және ілінісу сипаттамаларының нашарлауына әкелуі мүмкін.

Осы шектеулердің сақталуына жауапкершілік көлік құралының иесіне жүктеледі.

9 Шиналарды монтаждау және бөлшектеу ережелері

9.1 Шиналар бойынша монтаждау және бөлшектеу жұмыстары шиномонтаж бөлімшесінде арнайы жабдықты, айлабұйымдар мен құралдарды, сондай-ақ осы **Қағидалардың №7** қосымшасында көрсетілген нұсқаулықтарды қолдана отырып орындалуы тиіс.

9.2 Шиналар, камералар мен жиек таспалары, жиектер және олардың элементтері өлшемі мен түріне сәйкес келетін тек жарамды, таза, құрғақ монтаждауға жатады.

9.3 Монтаждау алдында нөлден төмен температурада сақталған шиналар бөлме температурасында қалыпты жағдайда 3-4 сағат бойы сақталуы керек.

9.4 Шиналар монтаждау алдында борт кеңейткіштің немесе басқа құрылғылардың көмегімен сыртынан және ішінен тексеріледі. Шиналарда өндірістік немесе пайдалану ақаулары анықталған кезде оларды монтаждау үшін қолдануға рұқсат етілмейді. Бөгде заттарды шинадан (тастар, шегелер және т.б.) алып тастау керек.

9.5 Шинаны жиекке орнатпас бұрын, шинаның бортын және жиектің қондыру орнын шинаны монтаждау пастасымен (маймен) майлау қажет.

9.6 Жиектер мен олардың элементтері оларда ақаулар: қисықтықтар, деформациялар, жарықтар, өткір жиектер мен бұралулар, шинамен жанасатын жерлерде тот анықталған кезде монтаждауға жол берілмейді. Шинамен жанасу аймағындағы жиектердің беті кірден, бөгде заттардан, тоттан тазартылып, лакпен немесе металл бояумен боялуы керек.

9.7 Шинаны әр орнатқаннан кейін дөңгелектерді теңгерімдеу қажет, сонымен қатар әрбір екінші техникалық қызмет көрсету кезінде ұсынылады. Теңгерімдеу дөңгелектерді автомобильден немесе тікелей автомобильде стационарлық немесе жылжымалы станоктарды пайдалана отырып алып тастаумен жүргізіледі. Теңгерімдеу алдында шиналар жуылып, кірден және бөгде заттардан тазартылуы керек.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 11беті 32

9.8 Золотниктерді ластанудан және зақымданудан қорғау үшін барлық шұралар металл, пластмасса немесе резеңке қақпақтармен жабдықталуы керек.

9.9 Шұраларға қойылатын талаптар (жұмыс қысымы > 6 бар). 6,0 бардан жоғары жұмыс қысымына есептелген камерасыз шиналар не металл шұралармен, не 10 бардан төмен емес мәлімделген шегі бар «HP» класты резеңке шұралармен жабдықталуы тиіс. Стандартты резеңке шұраларды қолдануға (TR413/TR414 түрі) $\leq 4,5$ бар қысымда ғана рұқсат етіледі. 4,5 – 6,0 бар аралық диапазон үшін TR600HP резеңке шұрасына немесе оның паспорттық шегі ≥ 8 бар аналогына рұқсат етіледі (ETRTO Valve-04 стандартын қараңыз).

9.10 Автокөліктің осіне қос доңғалақтарды орнатқан кезде сыртқы доңғалақты алып тастамай шинаның ішкі қысымын өлшеу немесе ауыстыру кезінде ішкі доңғалақ шинасының клапанына қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін екі доңғалақ дискілерінің терезелерін туралау қажет.

9.11 Монтаждау-бөлшектеу жұмыстарын жүргізу кезінде қауіпсіздік техникасы бойынша мынадай ережелерді сақтау қажет:

9.11.1 Шиналарға қызмет көрсету мамандары мен жүргізуші құрамы (тартылған кезде) монтаждау-бөлшектеу жұмыстары бойынша нұсқаулықтан өтуі тиіс;

9.11.2 автомобильдің осы маркасы үшін тек белгіленген мөлшердегі шинамен жиек құрастыруды жүргізу;

9.11.3 шинаны жиектен бөлшектеу алдында шинадан ауаны толығымен шығару керек;

9.11.4 шиналарды бұрандамалы қосылыстары бар жиналмалы жиектерге үрлеу алдында автомобильге техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес барлық сомындардың бірдей тартылғанына көз жеткізу қажет; кем дегенде бір сомыны жоқ жиектерді пайдалануға рұқсат етілмейді;

9.11.5 шиналарды шиналарды монтаждау бөлімшесінде жиекпен жиектеп айдау әрбір айдау кезеңі аяқталғаннан кейін жиындағы дөңгелектің жай-күйін бақылай отырып, бірнеше тәсілмен жүргізіледі. **НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!** Шиналарды 3,5 бардан жоғары қысымға дейін үрлеу дөңгелекті өздігінен бөлшектеу кезінде қызмет көрсетуші персоналды қорғауға қабілетті арнайы металл қоршауда (торда) ғана жүргізілуі тиіс;

9.11.6 шинаны үрлеу кезінде камераның (шинаның) шұрасын ауа тарату нүктесінен шлангпен қосатын және ауаның золотник арқылы өтуін қамтамасыз ететін арнайы ұштықтарды пайдалану қажет;

9.11.7 шинаның бүйірлері жиек сөрелеріне еркін қонған жағдайда, ауаны үрлегеннен кейін шинадан ауаны шығару, оны бөлшектеу және шинаның бүйірлерінің еркін қонуына себеп болған себепті жою қажет, содан кейін шинаны жиекке қайта монтаждау, шинаны үрлеу және бүйірлердің қону тығыздығын тексеру қажет;

9.11.8 доңғалақтың осьтік және радиалды соғуын азайту үшін жиек пен доңғалақтың бұрандамалары қосылыстарын қатайту келесі ретпен жүргізілуі керек: алдымен жоғарғы сомынды бұрап, содан кейін оған диаметральді қарама-қарсы жағын, қалған сомындарды жұппен (айқыштап) бұрап, бірте-бірте барлық сомындарды автомобильге техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес бұрап алыңыз;

9.11.9 алынбалы доңғалақты домкратпен іліп қоймас бұрын, көлікті қол тежегішімен тежеу керек, беріліс қорабындағы бірінші жылдамдықты қосу керек

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengri tyres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 12беті 32

(механикалық беріліс қорабы жағдайында) және домкратқа көтерілу кезінде көліктің домалап кетуіне жол бермеу үшін қалған дөңгелектердің астына тіреуіштер қою керек, доңғалақты бекіту сомындарының тартылуын босатыңыз, содан кейін доңғалақты домкратпен іліп, сомындарды бұрап, дөңгелекті шешіп алыңыз.

9.12 Шиналарды монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде тыйым салынады:

9.12.1 қысымдағы шиналардың жиегінен демонтаждауға;

9.12.2 егер шина қысым үстінде болса, бүйірлік және құлыптау сақиналарының орнын түзетуге;

9.12.3 домкратты қолданбай, екінші қос дөңгелекті шығыңқы затқа соғу жолымен қос дөңгелектердің бірін автомобильден демонтаждауға;

9.12.4 дөңгелектердің бөлшектерін деформациялауға қабілетті монтаждау-бөлшектеу жұмыстары кезінде балғалар мен ұқсас заттарды қолдануға жол берілмейді;

9.12.5 әр түрлі бұғаттауыштармен золотниктерді ауыстыруға.

10 Автокөлік құралдары иелерінің шиналарына күтім жасау

10.1 Жаңа автомобиль алған кезде, автомобильде шиналарды толық немесе ішінара ауыстырған кезде жүргізуші міндетті:

10.1.1 **Ереженің 8-бөліміне** сәйкес автомобиль шиналарының дұрыс жинақталуын тексеруге;

10.1.2 шиналарды ішінара ауыстырған кезде шиналардың техникалық жай-күйіне сүйене отырып, оларды іріктеу және осьтер бойынша орнату жүргізуге;

10.1.3 шиналар жұмысын есепке алу карточкаларындағы жазбалардың сәйкестігін тексеруге (**№5 қосымша**) және карточкаларға қол қоюға (заңды тұлғалар үшін);

10.1.4 шиналардағы қысымды тексеріп, қажет болған жағдайда оны ұсынылған нормаға, ал қосалқы шинада - осы шина моделі үшін рұқсат етілген ең жоғары деңгейге дейін жеткізуге;

10.1.5 шиналарды монтаждау жұмыстарын жүргізгеннен кейінгі алғашқы үш тәулік ішінде кенеттен басталудан, шұғыл тежеуден және динамикалық маневрлерден аулақ болуға (бұл уақыт шиналарды монтаждау пастасын кептіру және шинаға қатысты жиектің сырғып кетуіне жол бермеу үшін қажет)

10.2 Қосалқы шинаны автомобильдің жүріс дөңгелегіне орнатқан кезде оның осы осьте тұрған шиналарға сәйкестігін тексеру, қосалқы шинаның жүріс шиналарының жұмыс карточкасында (заңды тұлғалар үшін) есепке алу үшін одометрдің көрсеткішін жазу, қажет болған жағдайда қосалқы шинадағы қысымды нормаға дейін жеткізу қажет.

10.3 Сапар басталар алдында жүргізуші міндетті:

10.3.1 шиналарды көзбен тексеруге;

10.3.2 жиектер мен дөңгелектердің бекітілуін тексеруге;

10.3.3 шинадан ауа ағып жатқанда, ағып кету себебін анықтауға және жоюға.

10.3.4 аптасына кемінде бір рет салқындатылған шиналардағы ішкі қысымды тексеруге.

10.4 Кедергілерді жеңу.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 13беті 32

Тегіс емес жолмен жүру, кедергілерді (рельстер, бордюрлар, шұңқырлар) кесіп өту кезінде жылдамдықты төмендетіп, оларды қатты соққыларсыз және сырғытпастан тегіс еңсеру ұсынылады.

Кедергілерді күрт жеңу шинаның зақымдалуына, тартылудың төмендеуіне және өңдеудің жоғалуына әкелуі мүмкін.

Жүргізуші қауіпсіз жылдамдықты таңдау үшін көліктің салмағын, жол жағдайын және шинаның түрін ескеруі керек.

10.5 Автокөлікті пайдалану барысында жүргізуші міндетті:

10.5.1 дөңгелектердің сырғып кетуіне жол бермеу үшін көлікті орнынан бірізді қозғауға;

10.5.2 автокөлікті бір жаққа апарған кезде оны дереу тоқтатып, оның апару себебін анықтап, жоюға;

10.5.3 ішкі қысымы дұрыс емес шиналармен жүруге жол бермеуге;

10.5.4 жолдың жай-күйін бақылауға, өту қиын учаскелерде (терең жол, теміржол өткелі, жолдағы кедергілер және басқалар) қозғалыс жылдамдығын төмендетуге;

10.5.5 тоқтау орнына, бағдаршамдарға, шлагбаумдарға және басқа да кедергілерге жақындаған кезде қатты тежелуге жол бермеуге, маневр жасау кезінде жылдамдықты біртіндеп төмендетуге және алуға;

10.5.6 дөңгелектердің өткір металл және басқа да шығыңқы заттарға қатты соғылуын болдырмауға, шиналарға зақым келтірмеу үшін тротуардың шетіне немесе басқа шығыңқы заттарға жақындамауға;

10.5.7 тұрақтарда протекторда, бүйір қабырғада, қосарланған шиналар арасында қалып қойған бөгде заттарды (тастар, әйнектер және т. б.) алып тастау мақсатында шиналарды тексеруге;

10.5.8 автокөліктің көрсетілген жүк көтергіштігінен артық тиелуіне жол бермеуге, жүктің біркелкі орналасуын және оның сенімді бекітілуін қадағалауға (№3 қосымша); ауыр шағын габаритті жүкті барлық шиналарға біркелкі жүктемені ескере отырып, шанаққа орналастыруға.

10.5.9 жолдағы маусымдық және өзекті жағдайға сәйкес шиналарды ауыстыруды қадағалауға және уақтылы ұйымдастыруға. Қысқы шиналар күзде автомобильге аязға дейін және жолда мұз пайда болғанға дейін төмен оң температураға жақындағанша орнатылуы керек. Жазғы шиналар көктемде температура оң аймақта болғаннан кейін орнатылуы керек және жолда мұздың пайда болу ықтималдығы алынып тасталады. Өтпелі кезеңдерде автомобильде орнатылған шиналардың маусымдылығына қарамастан, жүргізуші мұқият болуы керек және көлік жүргізу стилін жолдағы жағдайға бейімдеуі керек.

10.6 Көлік құралын пайдалану аяқталғаннан кейін күн сайын жүргізуші міндетті:

10.6.1 шиналарды, жиектерді, сондай-ақ қақпақтардың болуы мақсатында шұраларды тексеруге; протектордан, бүйір қабырғалардан және қос шиналар арасындағы бөгде заттарды алып тастауға;

10.6.2 жөндеуге, кәдеге жаратуға жіберілетін шиналарды алып тастауға.

10.6.3 протектордың біркелкі емес тозуымен оның пайда болу себебін анықтауға және жоюға. Шиналардың біркелкі емес тозуы кезінде одан әрі пайдалануға жарамдылығын комиссия, заңды тұлғалар немесе жүргізуші жеке тұлғалар үшін немесе ұйымның шешімі бойынша дербес айқындайды.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 14беті 32

10.7 Шиналар ресурсын барынша пайдалану үшін жүргізуші шиналарды пайдалану және күту ережелерін сақтауға міндетті:

10.7.1 сақтау, жинақтау, монтаждау-бөлшектеу жұмыстары осы Қағидалардың **7, 8 және 9**-бөлімдерінің нұсқауларына, сондай-ақ көлік құралдарын дайындаушы зауыттардың ұсынымдарына сәйкес жүргізілуі тиіс;

10.7.2 автомобильдердің тұрақты тұрақ орындары кірден, мұнай өнімдерінен, майлардан, химиялық заттардан және резеңкені бұзатын басқа да заттардан тазартылуы тиіс. Автокөліктің жанында судың жиналуына байланысты шиналардың жол төсеміне қатып қалу мүмкіндігін болдырмау керек. Автокөліктердің тұрақты тұрағы орнында өткір заттар мен жол жамылғысының зақымдану фактілері болмауы тиіс. Жол жабыны элементтері арасындағы саңылаулар (бар болса) бір-бірінен қашықтық және биіктік айырмашылықтары бойынша ең аз болуы тиіс;

10.7.3 жабық тұрақтарды пайдалану кезінде автомобильдер жылу жүйесінен бір метрден жақын болмауы тиіс;

10.7.4 толық жүктемесі екі тәуліктен асатын, жүктелмеген – 10 тәуліктен асатын бір жерде автомобильдің ұзақ тұруына жол бермеуге. Егер автомобильдердің ұзақ тұруы қажет болса шиналарды тіректермен түсіру немесе көлікті жылжыту керек;

10.7.5 консервациялауға (6 айдан астам мерзімге ұзақ сақтауға) жататын автомобильдерді шиналарды толық түсіретін тұғырларға орнату керек; шиналарды күн сәулесі мен жауын-шашынның тікелей әсерінен жабу керек;

10.7.6 ішкі қысымы белгіленген нормадан төмен шиналарда автомобильдерді қоюға тыйым салынады;

10.7.7 шиналардағы ауа қысымы автокөлікті пайдалану жөніндегі нұсқаулықта (басшылықта) немесе белгіленген тәртіппен бекітілген басқа нормативтік құжатта белгіленген мәндерге сәйкес келуі тиіс, өйткені қысымның бұзылуы шиналар ресурсының төмендеуіне әкеледі (**№4 қосымша** Шиналар ресурсын пайдалануға қысым нормаларының бұзылуының әсері);

10.7.8 Автокөлік кәсіпорнында кәсіпорын шиналарды монтаждау учаскесінде, техникалық қызмет көрсету учаскелерінде және бақылау-өткізу пунктінде пайдаланатын барлық автомобильдердің шиналарында ішкі қысым нормаларының кестесі ілінуі тиіс;

10.7.9 Шиналарды пайдалану тек техникалық жарамды көлік құралында жүргізілуі керек;

10.8 Шиналарға техникалық қызмет көрсету автомобильге әрбір техникалық қызмет көрсету кезінде жүргізілуі тиіс. Автокөлікке техникалық қызмет көрсету кезінде бір мезгілде шиналар мен жиектер бойынша келесі жұмыстар орындалады:

10.8.1 шиналарды одан әрі пайдалануға жарамдылығын анықтау мақсатында тексеру: протекторда, бүйір қабырғада, қос дөңгелектер арасында тұрып қалған бөгде заттар жойылады;

10.8.2 механикалық зақымдануы бар шиналар анықталады;

10.8.3 шұралардың, золотниктердің жарамдылығы, қақпақтардың болуы тексеріледі;

10.8.4 протектордың тозуы және автомобиль осьтері бойынша шиналарды іріктеу бойынша шиналардың жарамдылығы айқындалады; пайдалануға одан әрі жарамдылығын анықтау үшін жиектерді тексеру; дөңгелектер мен олардың элементтерін бекітуді тексеру;

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 15беті 32

10.8.5 автомобильдің барлық шиналарында, оның ішінде қосалқы шиналарда ішкі қысымды өлшеу; қажет болған жағдайда шиналардағы қысымды нормаға дейін жеткізу керек. Ішкі қысымды өлшеу толық салқындатылған шиналарда манометрмен жүргізіледі, оның көрсеткіштері бақылау манометрінің көрсеткіштерімен салыстырылуы тиіс.

10.8.6 шиналар мен жиектерде қандай да бір кемшіліктер анықталған кезде оларды жою үшін шаралар қабылдау қажет.

10.8.7 дөңгелектердің жақындауы мен құлауын тексеру және оларды теңестіру жүргізіледі.

10.9 Техникалық қажеттілік анықталған кезде дөңгелектерді бір осьте және автомобиль осьтері бойынша ауыстыру ұсынылады. Шиналарды ауыстырудың мүмкін схемалары **№ 1 қосымшаның** 1, 2 және 3 суретінде берілген.

10.10 Шиналарды ауыстыруға негіз бола алады:

10.10.1 осьтер мен қос дөңгелектер бойынша шиналарды таңдау қажеттілігі;

10.10.2 Алдыңғы оське неғұрлым сенімді шиналарды орнату қажеттілігі (механикалық зақымданусыз және т. б.);

10.10.3 протектор үлгісінің анықталған біркелкі емес немесе қарқынды тозуы;

10.10.4 соңғы ауыстыру немесе бастапқы орнату сәтінен бастап 15000 км-ден астам жүріп өту.

10.11 Протектор сызбасының қарқынды немесе біркелкі емес тозуы анықталған кезде пайдалануды тоқтату, біркелкі емес тозудың пайда болу себептерін анықтау және автомобильге техникалық қызмет көрсету мерзімдеріне қарамастан, осы себептерді жою шараларын қабылдау қажет. Осы жүргізушімен бір мезгілде осы шиналарды одан әрі пайдалану мүмкіндігі анықталуы тиіс.

10.12 Автокөлік кәсіпорындарында шиналардың мерзімінен бұрын істен шығуының алдын алу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін шиналар мен дөңгелектердің жай-күйін және олардағы ауа қысымын бақылауды ұйымдастыру қажет (қысымды бақылау журналын жүргізу).

10.13 Автокөлікті пайдалануға және оны желіге шығаруға тыйым салынады (автокөлік ұйымдары үшін), егер мыналар анықталса:

10.13.1 көлік құралының үлгісіне сәйкес келмейтін шиналарды мөлшері, рұқсат етілген жүктемесі және жылдамдық санатының индексі бойынша орнату;

10.13.2 бір оське орнату, сондай-ақ диагональды және радиалды конструкциялы шиналардың қос дөңгелектері, протектор үлгілерінің әртүрлі типтері бар шиналар;

10.13.3 белгіленген нормаларға сәйкес келмейтін ауа қысымы;

10.13.4 золотниктерді бітеуіштермен, тығындармен және басқа да құрылғылармен ауыстыру;

10.13.5 протектор сызбасының биіктігі шекті рұқсат етілгеннен аз;

10.13.6 сымды ашатын шиналардың жергілікті зақымдануы (тесулер, өтпелі және өтпейтін кесулер және басқалар), сондай-ақ жақтаудағы, брекердегі, борттағы (ісінулер), протектордың, бүйір қабырғасының және герметикалық қабаттың жергілікті қабыршақтануы.

10.13.7 Шина шұраларында қақпақтардың болмауы;

10.13.8 бүйір қабырғада, протекторда және қос дөңгелектер арасында тұрып қалған бөгде заттар (тастар, әйнектер және т. б.);

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 16беті 32

10.13.9 дискілер мен дөңгелектердің жиектерін бекітетін кем дегенде бір бұрандаманың немесе гсомынның болмауы, сондай-ақ оларды қатайтудың әлсіреуі;

10.13.10 бекіту бөлшектеріне арналған доңғалақ дискілеріндегі тесіктердің пішіні мен өлшемдерінің көрінетін бұзылуы;

10.13.11 деформацияланған жиектер;

10.13.12 шиналардың маусымдылығы мен жылдың өзекті уақытына (немесе жол жағдайына) сәйкес келмеуі;

10.13.13 шинаның зақымдануы нәтижесінде немесе басқа себептер бойынша шинадан шұра арқылы ауаның ағып кету фактісі.

10.14 Шиналарда қандай да бір ақаулар анықталған жағдайда және жүргізуші оларды жою жөнінде шаралар қолдануға міндетті.

10.15 Протектор үлгісінің шекті тозуы (тозу индикаторлары жоқ бұрын шығарылған шиналар үшін) протектор үлгісінің шығыңқы биіктігінің ені протектордың жүгіру жолының енінің жартысына тең, ал ұзындығы біркелкі тозу кезінде протектордың жүгіру жолының ортасындағы шинаның шеңберінің ұзындығының 1/6-на тең болатын тіктөртбұрыштың ауданында ең аз рұқсат етілген шамасы болған кезде осындай тозу болып есептеледі, ал біркелкі емес тозу кезінде-бірдей мөлшердегі жалпы алаңда әртүрлі тозуы бар бірнеше учаскелерде (**№2 қосымшаның 2-суреті**).

10.16 Шина пайдаланудан алынуы тиіс протектор үлгісінің ең аз рұқсат етілген қалдық биіктігі келесі мөлшерде белгіленген:

10.16.1 жеңіл автомобильдердің қысқы емес шиналары үшін - 1,6 мм; жеңіл автомобильдердің қысқы шиналары үшін - 4,0 мм;

10.16.2 тіркемелер мен жартылай тіркемелердегі шиналар үшін - олар жұмыс істейтін автомобиль шиналарымен бірдей.

10.17 Протектор суретінің қалдық биіктігін өлшеу протектор суретінің түбіндегі жартылай көпірлер, шығыңқы жерлер немесе сатылар орналасқан аймақтан тыс ең көп тозған жерлерде жүргізіледі (**№ 2 қосымшаның 1, 2 және 3 суреттері**):

10.17.1 жүгіру жолының ортасында қатты жиегі бар шиналар үшін протектор үлгісінің биіктігін өлшеу осы жиектің шеттерінде жүргізіледі.

10.17.2 өткізгіштігі жоғары шиналар үшін протектор сызбасының биіктігін өлшеу орталықта немесе жүгіру жолының ортасынан ең аз қашықтықта орналасқан жерлерде, бірақ топырақ тіркемелерінің түбіндегі кертпелер бойынша емес және жартылай көпірлер бойынша жүргізіледі.

10.17.3 тозу индикаторлары бар шиналарда протектор үлгісінің шекті рұқсат етілген биіктігі индикаторлардың пайда болуы бойынша анықталады (биіктігі протектор үлгісінің рұқсат етілген ең төменгі биіктігіне тең жүгіру жолы ойықтарының түбіндегі шығыңқы жерлер).

10.17.4 тозу индикаторлары бар шиналар үшін протектор үлгісінің біркелкі тозуы кезінде шекті тозу бір индикатордың пайда болуымен, біркелкі емес тозу кезінде - екі қиманың әрқайсысында екі индикатордың пайда болуымен айқындалады.

10.18 Автокөліктерді қысқы немесе жазғы пайдалануға көшуге дайындау кезінде автомобильге техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың толық көлемі орындалады.

10.19 Автокөлікке шиналарды орнату кезінде 0,8 - 1,0 мың км шегінде шиналарды сынау қажет, оның барысында жүргізуші кенеттен басталудан, шұғыл тежеуден және динамикалық маневрлерден аулақ болуы тиіс.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 17беті 32

10.20 Әр түрлі маусымдық шиналарды бір көлікке орнатуға тыйым салынады; сонымен қатар бір маусымдық, бірақ бір уақытта тікенекті және тікенексіз.

10.21 Жазғы шиналар протекторының резеңке қоспасының құрамы плюс температурада (Цельсий бойынша) ұстаудың оңтайлы деңгейін қамтамасыз етуге арналған және температураға өте сезімтал. Жазғы шиналарды өте төмен температурада пайдалану резеңке қоспасының икемділігінің төмендеуіне байланысты зақым келтіруі мүмкін, яғни протектордың резеңке қоспасы төмен температурада сынғыш болуы мүмкін (әйнектеу нүктесіне жетеді). Егер мұндай жағдайларда шина жүктемелер мен деформацияларға ұшыраса, онда резеңке қоспасы жарылып кетуі мүмкін. Сондықтан жазғы шиналарды қоршаған ортаның өте төмен температурасында пайдалану ұсынылмайды.

10.22 Run Flat шиналарын пайдалануды шектеу:

10.22.1 Run Flat шиналары шиналардағы қысымды бақылаудың жарамды жүйесі (TPMS) болған кезде ғана пайдалануға рұқсат етіледі, ол ағып кету басталғаннан бастап 10 мин немесе 5 км кешіктірмей қысым жоғалту туралы сигнал береді. Мұндай шиналарды TPMS-сіз пайдалану қысымның байқалмай жоғалуына және шинаның жақтауына зақым келтіруі мүмкін;

10.22.2 Run Flat шинасы тесілгеннен кейін өндіруші көрсеткен ұсынылған жүгіріс шегінде ғана (әдетте 80 км/сағ дейінгі жылдамдықта 80 км-ден аспайтын) одан әрі жүруге рұқсат етіледі;

10.22.3 жұмыс істегеннен кейін шина міндетті диагностикалауға немесе ауыстыруға жатады, өйткені көзбен шолып қарау кезінде көрінбейтін раманың ішкі құрылымына жасырын зақым келуі мүмкін;

10.22.4 Run Flat шиналарын орнатуға конструкциясы оларды пайдалануға мүмкіндік беретін көлік құралдарына ғана рұқсат етіледі (автоөндірушінің ұсыныстарымен анықталады).

11 Шиналарды пайдалануға тыйым салынған кемшіліктер тізбесі

11.1 Шиналарды пайдалану тоқтатылуы және шиналар келесі себептер бойынша пайдаланудан шығарылуы тиіс:

11.1.1 Протектор сызбасының шекті рұқсат етілгеннен жоғары тозуы;

11.1.2 протектордың мерзімінен бұрын біркелкі емес тозуы;

11.1.3 механикалық зақымданулар (шина конструкциясының ішкі жіптерін ашатын тесіктер, сымға дейін кесу, зақымданулар);

11.1.4 жақтаудың ішкі беті мен бүйірлеріндегі герметикалық қабаттың бөлінуі және қатталуы;

11.1.5 кез келген себептер бойынша, соның ішінде шинаның қысымы төмендегенде немесе мүлдем болмағанда жүруге байланысты қаңқаның бұзылуы немесе сынуы.

11.1.6 шиналардың жоғары қысымымен жүруге байланысты жүгіру жолының ортаңғы бөлігінің қарқынды тозуы, автомобильдің немесе дөңгелектердің шамадан тыс жүктелуінен, автомобильдің корпусына жүкті дұрыс орналастырмау есебінен, сондай-ақ жоғары жылдамдықпен жүру кезінде жол кедергілеріне соғу салдарынан қаңқаның үзілуі;

11.1.7 кез келген себептер бойынша шиналардың тығыздығын жоғалту;

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 18беті 32

11.1.8 борт шұлығы мен өкшесі бойынша қаңқаның көрінуімен және шығуымен ағуы;

11.1.9 қаңқадағы, брекердегі және борттағы қатпарлануы; протектор мен бүйір қабырғасының және герметикалық қабаттың қыртыстануы;

11.1.10 шинаға бөгде қосындыларды баспақтау;

11.1.11 доңғалақ құрылымының элементтерінің астыңғы қабатта көрінуі;

11.1.12 жабық резеңкелердегі жарықтар немесе терең сызаттар;

11.1.13 сыртқа шығу немесе жіптердің созылуы;

11.1.14 борттық таспаны баспақтаудан борттың негізі мен шұлығы бойынша қатпарлар, борттық таспаның шеттерін ашу, раманың ішкі бетінде және борттарда герметикалық резеңке қабатты жұлу және қабыршақтау;

11.1.15 матаны баспақтаумен протектор бойынша тарақтау;

11.1.16 бірінші қабатқа зақым келтіре отырып, қаңқаның ішкі бетіндегі қатты қосындыларды нығыздау;

11.2 Шиналарды кәдеге жарату қажеттілігін, шиналарды жөндеу немесе одан әрі пайдалану мүмкіндігін шиналардың иесі айқындайды. Бұл шешімде шиналардың иесі өз жауапкершілігін өз мойнына алады және осыған байланысты барлық тәуекелдерді өзіне қабылдайды.

12 Жарнамалар (шағымдар)

12.1 Сатып алушылар, тұтынушылар және өнімді дайындаушылар (орындаушылар, сатушылар) арасында туындайтын қатынастар тәртібі шарттардың талаптарымен және ұлттық заңнамамен реттеледі. Қазақстан Республикасында бұл тәртіп негізінен, бірақ тек қана «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен» және «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен регламенттелген.

12.2 Жаңа шиналарға арналған жарнамалар қызмет ету мерзімі және/немесе кепілдік мерзімі шегінде қаралуы мүмкін (егер ол талап етілсе).

12.3 Жарнамаларды ұсыну тәртібі:

12.3.1 шиналар иесінің пікірі бойынша дайындаушының немесе онымен қосылма тұлғалардың жауапкершілігіне жататын себептер бойынша шиналар мерзімінен бұрын істен шыққан жағдайда, қызмет мерзімі және/немесе кепілдік мерзімі шегінде (бар болса) шиналардың иелері қолданыстағы нормативтік актілерге сәйкес шағым (жарнама, жарнамалық акт немесе шиналарға байланысты талаптары бар өзге де құжат) көрсете алады. Шағымның (жарнаманың, жарнамалық актінің) нысаны еркін болуы мүмкін, алайда қойылатын талап (немесе өзге құжат) **№6 қосымшада** көрсетілген ақпаратты қамтуы тиіс.

12.3.2 Шағыммен бірге шағымды алушыдан сұратуына қарай өтініш беруші жарнаманы ұсыну үшін негіз болып табылатын шиналарды ұсынуға міндетті. Шиналардың болмауы және/немесе шиналарды ұсынудың мүмкін еместігі немесе беруден бас тарту шағымды мәні бойынша қарау мүмкіндігін жоққа шығарады.

12.3.3 Сондай-ақ, шағыммен бірге өтініш берушіге сатып алу туралы құжаттарды (кассалық немесе тауарлық чек, әмбебап тапсыру құжаты немесе меншік құқығын растайтын өзге де құжат немесе мәліметтер) көрсету қажет.

12.4 Шағым алушы тиіс:

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 19беті 32

12.4.1 шағым мен шиналарды (бар болса) қарауға қабылдау. Шиналарды алған кезде өтініш берушіге шиналарды алғаны туралы растама беруге;

12.4.2 шинаға арналған жарнаманы шарттың талаптарына немесе ұлттық заңнамаға сәйкес қарау және онда көрсетілген мерзімдер өткеннен кейін қарау нәтижелерін беру;

12.4.3 жарнамалау жөніндегі талаптар қанағаттандырылған жағдайда не шиналарды жаңасына ауыстыруды жүргізуге, не мәлімделген талаптарды заңнамада көзделген және/немесе ұлттық заңнамада, Шарттың талаптарында немесе Тараптардың өзге келісімінде белгіленген мерзімдерде өтінім берушімен келісілген өзге тәсілмен қанағаттандыруды жүзеге асыруға;

12.5 Қажеттілігіне қарай дауларды шешу кезінде қалдық құнға көшу үшін шинаның физикалық тозуын есептеу әдістемесі қолданылуы мүмкін.

13 Шиналардың физикалық тозуын бағалау әдістемесі.

13.1 Шиналардың физикалық тозуы келесі параметрлер бойынша бағаланады:

13.1.1 шығарылған күні (бүйір қабырғасында таңбалау бойынша белгіленеді);

13.1.2 протектор сызбасының тереңдігі;

13.1.3 механикалық зақымданулар, оның ішінде шинаның геометриялық параметрлері өзгерген кордтың зақымдануы.

13.2 Жалпы тәсілде физикалық тозу келесідей анықталады:

Тозу = (ГПновая-ГП)/(ГПновая –ГПмин)*100%,

мұнда

ГП - бағаланатын шина протекторының тереңдігі

ГПновая - бағаланатын шинаның жаңа күйдегі протекторының тереңдігі

ГПмин - бағаланатын шинаны пайдалану үшін оның мақсатының маусымдылығына сәйкес протектордың ең аз рұқсат етілген тереңдігі

13.3 Тозу мәні келесі жағдайлардың болуына байланысты артады:

13.3.1 Өндіріс сәтінен бастап 1 жылдан 3 жылға дейінгі шиналар үшін 10% - ға

13.3.2 Өндіріс сәтінен бастап 4 жылдан 5 жылға дейінгі шиналар үшін 25% - ға

13.3.3 Өндіріс сәтінен бастап 5 жылдан астам шиналар үшін 50% - ға

13.3.4 Конструкция тұтастығының кез келген сыртқы кемшіліктері немесе бұзылулары бар шиналар үшін тесіктердің, кесулердің, тесулердің, жыртылулардың, кебулердің, біркелкі емес тозудың, шина элементтерінің қабыршақтануының, герметикалық қабаттың тозуының (зақымдануының) және пайдалану процесінде өзге де механикалық зақымданулар мен табиғи әсерлердің және басқа да жағдайлардың болуымен байланысты 25% - ға. Бұл ретте жөндеуді орындаудың болуы, дәрежесі мен сапасы маңызды емес.

13.3.5 Шинаның тозуы 13.2 және 13.3-тармақтар бойынша мәндердің қосындысы ретінде есептеледі. 100% немесе одан да көп мәнді алған кезде, шина өз ресурсын толығымен әзірледі және шина өндірушісінің жауапкершілігі таусылды деп айтуға болады.

14 Дайындаушының жауапкершілігі

14.1 Дайындаушы шиналардың пайдалану, тасымалдау және сақтау шарттары сақталған кезде шиналарға қолданылатын ұлттық және өзге де стандарттардың және

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 20беті 32

өзге де нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігі үшін, оның ішінде осы Қағидаларда көзделген жауаптылықта болады.

14.2 Дайындаушы қызмет ету мерзімі шегінде тозу индикаторының биіктігіне сәйкес келетін протектор сызбасының шекті тозуына дейін шиналардың өндірістік ақаулары мен жұмыс қабілеттілігінің болмауына жауапты болады.

14.3 Шиналардың қызмет ету мерзімі, яғни дайындаушы тауарды мақсаты бойынша пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз етуге және тауарда өндірушінің кінәсінен туындаған немесе осы пайдалану, сақтау және тасымалдау ережелерін сақтай отырып, дайындаушының іс-әрекетінен туындаған елеулі кемшіліктер үшін жауапты болуға міндеттенетін кезең - шина өндірілген сәттен бастап 5 (бес) жылды құрайды (шинаның бүйірінде көрсетілген оны жасау аптасынан кейінгі аптаның бірінші күнінен бастап).

14.4 Одан әрі пайдалану мүмкіндігін (қызмет мерзімі өткеннен кейін) тұтынушы (иесі) өз жауапкершілігімен және шинаның техникалық жағдайына сәйкес айқындайды.

14.5 Шиналарды жөндеу кезіндегі жауапкершілік:

14.5.1 жөндеу жүргізілгеннен кейін шинаның жарамдылығы және оны пайдаланудың ықтимал салдары үшін жауапкершілік шинаның иесіне немесе жөндеуді жүзеге асырған ұйымға жүктеледі;

14.5.2 дайындаушы, егер ол технологияларды бұза отырып, сертификатталған материалдарсыз немесе тиісті біліктіліксіз орындалса, жөндеудің салдары үшін жауапты болмайды.

14.6 Қайта қатайту кезіндегі жауапкершілік:

14.6.1 қайта қатайту зауыт жағдайында қарастырылмаған шинаның модификациясы болып табылады;

14.6.2 өндіруші қайта қатайтудың салдары үшін жауап бермейді, өйткені ол шинаның сипаттамаларын өзгерте алады, біркелкі емес тозуға және ілінісу қасиеттерінің нашарлауына әкелуі мүмкін.

15 Шиналарды кәдеге жарату

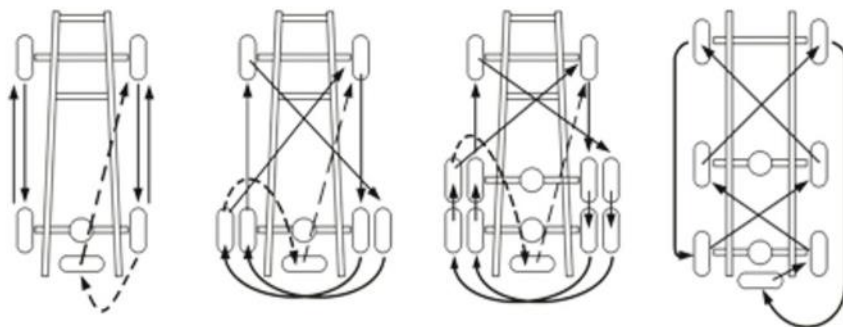
15.1 Автомобиль шиналарын өндірістік және/немесе жеке мақсаттарда пайдаланатын кәсіпорындар, мекемелер, ұйымдар, жүргізушілер шиналарды дұрыс кәдеге жарату саласындағы барлық қажетті әрекеттерді орындауға міндетті: оларды автомобиль шиналарын орталықтандырылған жинаумен және/немесе кәдеге жаратумен айналысатын лицензияланған кәсіпорындарға қайта өңдеуге тапсыру, сондай-ақ жергілікті немесе қалдықтарды басқару саласында ұлттық заңнамада көзделген өзге де талаптарды орындау.

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 21беті 32

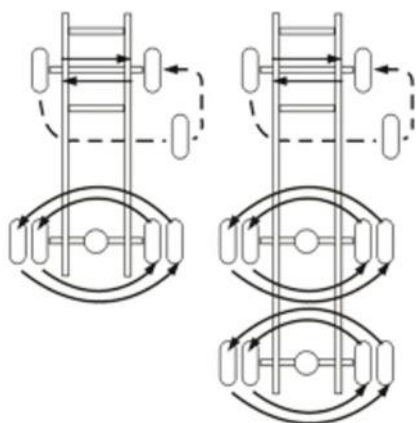
№1 қосымша

Автокөліктердегі шиналарды ауыстырудың мүмкін схемалары

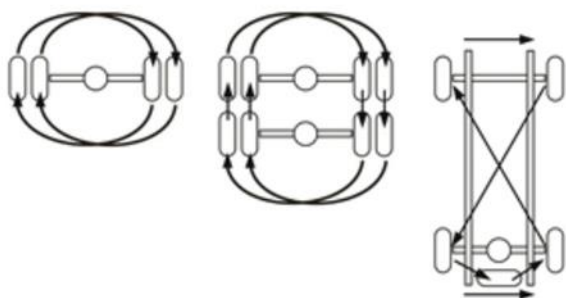
1-сурет. Бағытталған протектор үлгісімен шиналарды ауыстырып қою

2-сурет. Бағытталмаған протектор үлгісі бар шиналарды ауыстырып қою

3-сурет. Тіркемелер мен жартылай тіркемелердегі шиналарды ауыстырып қою

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

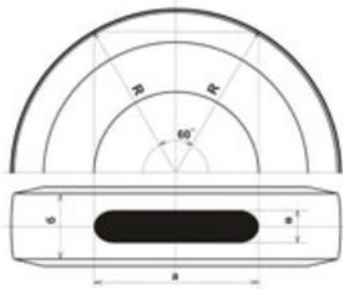
«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRİ TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 22беті 32

№2 қосымша

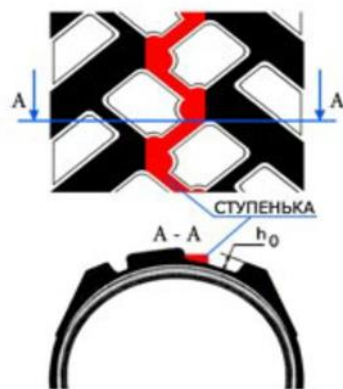
Протектор үлгісінің шекті тозу ауданын және оны өлшеу орнын анықтау

1-сурет. Протектор үлгісінің шекті тозу аймағы (штрихтелген).

В аймағының ені жүгіру жолының енінің жартысына тең болуы керек яғни $v = 0.56$ б. А аймағының ұзындығы шеңбердің $1/6$ бөлігіне тең болуы керек, яғни $A = 2lr/6$, мұндағы R - шинаның бос радиусы (шеңбердің $1/6$ бөлігі доғаның ұзындығына тең, оның хордасы радиусқа тең).

2-сурет. Жүгіру жолының орталық белдеуіндегі шашкасы түбіндегі жиектері бар протектордың суреті

3-сурет. Ойықтар қиылысатын жерлерде жартылай көпірлі протектордың әмбебап үлгісі.

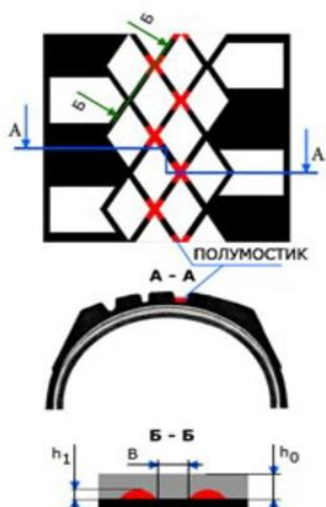
«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 23беті 32

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

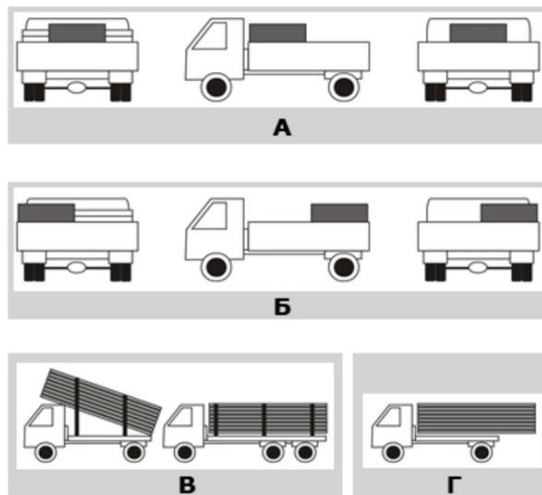
«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 24беті 32

№3 қосымша

Жүктерді автомобильдерге орналастыру және шамадан тыс жүктеменің шиналардың жүру ресурсын пайдалануға әсері

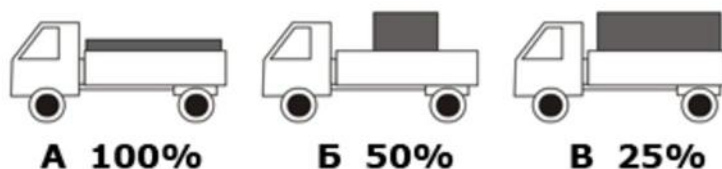
1-сурет. Жүктерді автомобильдерге орналастыру.

А - шағын габаритті ауыр жүктерді дұрыс орналастыру; Б - шағын габаритті ауыр жүктерді дұрыс орналастырмау; В - ұзын габаритті жүктерді дұрыс орналастыру; Г - ұзын габаритті жүктерді дұрыс орналастырмау.

2-сурет. Шиналардың жүру ресурсын пайдалану (%).

А - қалыпты жүктеме кезінде; Б-40% артық жүктеме кезінде; В-100% артық жүктеме кезінде

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 25беті 32

№4 қосымша

Қысым нормаларының бұзылуының шина ресурсын пайдалануға әсері

		
қалыпты ауа қысымында	20%-ға көтерілген қысым кезінде	20%-ға төмендетілген қысым кезінде

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 26беті 32

№5 қосымша

Автомобиль шинасының жұмысын есепке алу карточкасы

Жаңа, бұрын пайдаланылған (керегінің астын сызу)

Шинаның сериялық нөмірі немесе шинаның шығарылған күні: _____
(ол жоғалған жағдайда кәсіпорында берілген нөмір көрсетіледі)

Шинаның типтік өлшемі және моделі: _____

Бренд, сауда маркасы немесе өндіруші зауыт: _____

Автомобильдің мемлекеттік тіркеу белгісі, маркасы және моделі:

Кәсіпорынның атауы және мекенжайы:

Күні		Шинаның жүрісі, мың км (0,1 ш дейін дәлдікпен)		Шинаның техникалық жағдайы: ақаулар, зақымдану сипаты мен мөлшері, мм протектор суретінің тереңдігі (күнін көрсете отырып)	Шинаны алу себебі: жөндеуге тапсыру, басқа көлікке немесе запасқа беру, қоймаға тапсыру, есептен шығару	Жүргізушіні ң қолы
Автомобильге арналған қондырғылар	Автомобильден шинаны алу	Бір ай ішінде	пайдалану басталғаннан бері			

Шинаның жұмысын есепке алуға жауапты:

Шинаны есептен шығару туралы қорытынды

Комиссия мүшелері:

(лауазымы, қолы, тегі)

(лауазымы, қолы, тегі)

«__» _____ 202__ ж.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,

E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 27беті 32

№6 қосымша

Шағым-талапқа арналған мәліметтер

Шағым (жарнама) беру кезінде ұсыну үшін қажетті негізгі мәліметтердің тізбесі.

- 1 Өтініш берушінің байланыс деректері (ТАӨ)
- 2 Туған күні мен орны
- 3 Тіркеу мекенжайы
- 4 Жеке басты куәландыратын негізгі құжат туралы мәліметтер
- 5 Аймақ, сондай-ақ шиналарды орналастыру және пайдалану қаласы
- 6 Шиналар моделінің сауда атауы
- 7 Өлшем, жылдамдық индексі, шиналар жүктемесінің индексі
- 8 Өтініштің себебі (мәлімделген кемшілік)
- 9 Өтінішке байланысты талаптар
- 10 Шиналарды (шина) сатып алу орны және сатып алу күні (сатып алу туралы құжаттың нөмірі мен күні)
- 11 Шиналарды (шина) бастапқы монтаждау күні мен орны
- 12 Шиналар пайдаланылған автомобильдің маркасы, моделі, шығарылған жылы, мемлекеттік нөмірі
- 13 Өтініш білдіру кезінде шиналардың жүгірісі
- 14 21.7-тармақта көрсетілген мәліметтер анық көрінетін фотоматериалдар, шиналардың жалпы түрі, тозу индикаторы бар шиналар протекторы, шиналар шығарылған күні бар DOT коды, сондай-ақ мәлімделген кемшілік.

Тізбе толық емес - қажетті мәліметтердің өзекті жиынтығы өтінішті қарау кезінде нақтыланатын болады.

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 28беті 32

№7 қосымша

Шиналарды монтаждау жұмыстарын жүргізу жөніндегі нұсқаулық

- 1 Шиномонтаждау жұмыстары жұмыстарды орындау өңірінің заңнамасына сәйкес қауіпсіздік талаптарына және еңбекті қорғау талаптарына қатаң сәйкес жүргізілуі тиіс.
- 2 Автокөлік дөңгелектерін монтаждау және бөлшектеу кәсіпорында орнатылған, қажетті жабдықтармен, құрылғылармен және құралдармен жабдықталған учаскеде, таза еденде қауіпсіздік қоршауларын қолдана отырып жүргізілуі керек.
- 3 Жұмысты бастамас бұрын бөлмедегі жұмыс температурасын қамтамасыз ету керек, ол +15°C-тан төмен болмауы керек. Қысқы кезеңде жұмыс орындалған жағдайда шина жылы бөлмеде кемінде 3 (үш) сағат жатуы керек.
- 4 Жұмыстарды жүзеге асырар алдында монтаждалатын шинаны пайдалану зақымдарының бар/жоқтығына тексеру қажет.
- 5 Шинада терең кесу және тесу, оның ішінде жөнделген ісінулер, төмен немесе жоқ қысымдағы пайдалану іздері, протектор үлгісінің біркелкі емес тозуы сияқты пайдалану ережелерін бұзудың іздері болмауы тиіс;
- 6 Шинада сақтау/тасымалдау ережелерін бұзудың іздері болмауы керек, мысалы, борттық сақина аймағындағы майысулар мен қыртыстар.
- 7 Шина таза, кірсіз, шаңсыз, протекторға жабысқан тастар мен басқа да бөгде заттарсыз болуы керек.
- 8 Жұмысты жүзеге асырар алдында шинаны одан әрі монтаждау жүзеге асырылатын дөңгелекті дайындау және тексеру қажет:
- 9 Сынақ дөңгелегі зерттелетін шинаның өлшеміне сәйкес келуі керек. Доңғалақ жиегінің қону еніне назар аударып, оны зерттелетін шинаның стандартты өлшеміне сәйкес таңдау керек (кестелік төзімділік мәндері), сондай-ақ тиісті қону диаметрін таңдау керек.
- 10 Дөңгелектің жиегінде (әсіресе жиектің шетінде, қону сөресінде, хампада және оған жақын жерде) коррозия, кір және басқа бөгде заттардың іздері болмауы керек. Егер қандай да бір ластану болса, оларды жою қажет, егер ластану жойылмаса, дөңгелекті ауыстырыңыз;
- 11 Доңғалақ жиегінің күйін зақымдану нысанына тексеру қажет: ойықтар, жарықтар, дәнекерлеу немесе жөндеу іздері, геометрияны түзету болмауы керек. Егер аталған белгілердің бірі табылса, дөңгелекті ауыстыру керек.
- 12 Доңғалақ дискісінің орталық доңғалақ саңылауының күйін тексеру керек, ол тегіс, зақымдалмаған болуы керек, кір, онда коррозия іздері, бояу мен лак ағындары, сондай-ақ басқа заттар болмауы керек. Зақымдалған жағдайда дөңгелекті ауыстыру керек. Егер қандай да бір ластану болса, оларды жою қажет, егер ластану жойылмаса, дөңгелекті ауыстырыңыз.
- 13 Дөңгелектің оған орнатылған кез-келген түзету жүктері жоқ екеніне көз жеткізу керек. Дөңгелектің бетінде орнатылған түзету жүктері болған жағдайда оларды бөлшектеу қажет.
- 14 Жұмыстарды жүзеге асырар алдында шиналарды монтаждау жұмыстарын жүргізу үшін пайдаланылатын барлық жабдықтың жұмыс істеп тұрғанына, қызмет көрсетілгеніне және егер бұл жабдықты пайдалану жөніндегі нұсқаулықты білдірсе, калибрлеу жөніндегі барлық рәсімдерден өткеніне көз жеткізу қажет.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 29беті 32

- 15 Дөңгелекті және орнатылатын шинаны тексергеннен кейін шиналарды монтаждау жұмыстарын бастауға болады;
- 16 дөңгелекті шинаны орнату станогына қою керек;
- 17 шинаның екі жағына да, жиектің шетіне де, доңғалақ жиегінің монтаждау ағынының хамп және хампқа іргелес бөлігіне монтаждау пастасын жағыңыз;
- 18 монтаждау пастасын қолданғаннан кейін шинаны шинаға монтаждау машинасын пайдалану жөніндегі барлық нұсқаулықтарды ескере отырып, дөңгелекке монтаждау жүргізу қажет;
- 19 Дөңгелекке шинаны орнату бойынша сәтті орындалған жұмыстардан кейін шинаның бүйірлік аймағының қону сөресіне және доңғалақ жиегінің шетіне қатысты толық қысқаруын қамтамасыз ету қажет. Ол үшін шинаны екі кезеңнен бастау керек:
- 20 3,5 барға дейін артық қысым жоқ золотниксіз, бұл дөңгелектің жиекке толық қысылуын қамтамасыз етеді. НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ! Шиналарды 3,5 бардан жоғары қысымға дейін үрлеу дөңгелекті өздігінен бөлшектеу кезінде қызмет көрсетуші персоналды қорғауға қабілетті арнайы металл қоршауда (торда) ғана жүргізілуі тиіс
- 21 содан кейін артық қысымды төмендетіңіз, золотникті бұраңыз және шинаның қысымын автомобильдің конфигурациясы бойынша нұсқаулықта көзделген мақсатқа жеткізіңіз.
- 22 Дөңгелекті шиналар үстелінен алып тастағаннан кейін, дөңгелектің жиегіндегі шинаның бортын жақсы кішірейту үшін оны еденге тигізу ұсынылады.
- 23 Әрі қарай, доңғалақ жинағы теңгерім стендіне дұрыс орнатылуы керек. Орнату процесі мен тәртібі келесідей орындалуы керек:
- 24 Біріншіден, орталықтандырылған конус баланстық стендтің білігіне конус дөңгелектің орталық саңылауының ішкі жағында болатындай етіп киіледі.
- 25 Әрі қарай, теңдестіру стендінің білігіне орталықтандыру конусы орнатылған, жинақта доңғалақ орнатылады.
- 26 Доңғалақты жинаққа орнатқаннан кейін және доңғалақ саңылауын конусқа сәйкестендіргеннен кейін білікке қысқыш сомын орнатылады, содан кейін бәрі тепе-теңдік стендін пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес тартылады.
- 27 Түзеткіш салмақтарды пайдалану қажеттігінің бар-жоғын дөңгелекті жинақта тексеру процесі, сондай-ақ оларды орнату теңгерімдеуші стендті пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес орындалуы тиіс.
- 28 Орнату үшін стенд ұсынған қажетті жүктердің санын бағалау керек - қажет болған жағдайда шинаның жиекке қатысты орналасуын «сәйкестендіру» (оңтайландыру) жүзеге асырылуы керек.
- 29 Желімделген жүктерді орнатпас бұрын, бекіту түріне сәйкес, оларға жиектің артқы жағы пішінін беру керек. Жүктерді орнатуға арналған орын қосымша тазартылып, майсыздандырылуы керек. Жүктерді орнатыңыз. Орнатқаннан кейін жүктерді балғамен бірнеше соққылармен қосымша бекіту керек.
- 30 . Дөңгелекті көлікке орнатпас бұрын, доңғалақ жиналатын күпшектің жазықтығын тексеріп, қажет болған жағдайда тазалау керек.
- 31 Сонымен қатар, айнарудың нақты бағыты мен протектордың өрнегі сәйкес келетініне көз жеткізу керек.
- 32 Дөңгелекті бір автомобильге жинаңыз.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 30беті 32

- 33 Бекіту кезінде бекіткіш элеменеттерді тексеру қажет: сомындар немесе бұрандалар сәйкес келуі керек: жіптің өлшемі бойынша - автомобиль; бекіту бетінің түрі бойынша (конус, сфера, жазықтық) – дөңгелектер; ұзындығы бойынша - сомындар немесе бұрандамалар толық тартылғанға дейін кем дегенде 6-8 айналымға бұралуы керек; жіптер таза, кірсіз болуы керек, жіптер майысусыз мен қылаусыз.
- 34 Бұрандамаларды бұраңыз. Бұрандамаларды қатайтуды қарама-қарсы бұрандамаларды орталық тесіктен бұрау арқылы жасау керек.
- 35 Бекіткіштердің соңғы қатаюы белгілі бір көліктің нұсқаулығында көрсетілген қажетті күшпен динамометрлік кілтінің көмегімен жасалуы керек.

«Tengri Tyres»

ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

«Tengri Tyres» ЖШС Саран қ.		
TENGRI TYRES АВТОМОБИЛЬ ШИНАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ		
15.05.2025 ж.	№ 1 Редакция	Беттің 31беті 32

Келісу парағы

ӘЗІРЛЕНДІ

Клиенттермен жұмыс және
сертификаттау бойынша техникалық
кеңесші

_____ Костомаров С.Г.
«_____» _____ 2025 ж.

КЕЛІСІЛДІ

Директордың өндіріс және техникалық
қамтамасыз ету жөніндегі орынбасары

_____ Белявский М.Г.
«_____» _____ 2025 ж.

БЖТБ бастығының м.а.

_____ Кенжебекова А. Н.
«_____» _____ 2025 ж.

Сапа жүйесін дамыту бағытының
басшысы

_____ Яновская М.И.
«_____» _____ 2025 ж.

Заң бөлімінің басшысы

_____ Ильясов А. А.
«_____» _____ 2025 ж.

«Tengri Tyres»
ЖШС

101200, Қазақстан, Қарағанды облысы, Саран қ., 046 есептік орамы, 62 құрылыс,
E-mail: info@tengrityres.kz

Өзгерістерді тіркеу парағы

редакция №	Өзгерту	Өзгерістің себебі	Өзгерістер жүргізді		
			Лауазымы	Тегі	Күні
01	Құру		Клиенттермен жұмыс және сертификаттау бойынша техникалық кеңесші	Костомаров С.Г.	15.05.2025